

Asia: VN/5904/2019

Luonnos Suomen arktisen politiikan strategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Inarin kunnan lausunto luonnoksesta Suomen arktisen politiikan strategiaksi

Valtioneuvoston kanslia on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta Suomen arktisen politiikan strategiaksi 12.3.2021 mennessä. Inarin kunta lausuu asiasta seuraavasti.

Osallistaminen

Sidosryhmät on osallistutettu strategialuonnoksen valmisteluun heikosti. Valmistelun aikana ei järjestetty yhtään avointa sidosryhmätilaisuutta. Valittavasti Lapin kuntien edustajilta kiellettiin osallistuminen Rovaniemen valmisteluseminaariin. Inarin kunta katsoo, että tämä ei ole linjassa luonnoksessa mainitun toiminnan siiloutumisen torjunnan tai alueen asukkaiden näkökulman korostamisen kanssa.

1. Turvallisuusympäristö

Turvallisuuspolitiikka ei kuulu paikallishallinnon toimialaan, mutta Pohjois-Lapin kunnat tuovat huolenaan myös esiin lisääntyneet jännitteet alueella. Arktisella alueella Pohjois-Lapissa ja Barentsin alueella tehdään vahvaa paikallista yhteistyötä, mm. luonto-, kulttuuri- ja elinkeinokysymyksissä, erityisesti norjalaisten ja venäläisten paikallis- ja aluehallinnon edustajien kanssa. Turvallisuuspoliittisen vastakkainasettelun pelätään heijastuvan myös paikalliseen yhteistyöhön ja

muuttavan keskuste-luagendaa pois ympäristöön ja arktiseen aluekehitykseen liittyvistä kysymyksistä.

2. Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Ilmastonmuutoksen torjunta on kaikkien tehtävä ja tärkeä tavoite. Kunnat ja alueen yritykset pyrkivät omalta osaltaan edistämään mm. rakentamis-hankkeissaan vähähiilisyttä, mutta alueen toimijoiden investointikyky on rajoitettu.

Inarin kunta haluaa korostaa oikeudenmukaisen siirtymän ja tuen tarvetta arktisen alueen asukkaiden näkökulmasta. Näköpiirissä olevilla lähiajan teknologisilla ratkaisuilla ei voida taata alueen asukkaille esimerkiksi kohtuullisia liikkumisen kustannuksia, mikäli fossiilisten polttoaineiden hinnankorotukset jatkuvat ottamatta huomioon Lapin pitkiä etäisyyksiä. Pohjois-Lapin kylmät olosuhteet ja valtavat etäisyydet yhdistettynä erittäin vähäiseen joukkoliikenteeseen ovat erittäin haastavat. Lisäksi talviset olosuhteet ja ylipäättään liikkumismahdollisuudet talviseen aikaan sekä mm. poroelinkeinon harjoittaminen edellyttävät edelleen mm. moottori-kelkkojen runsasta käyttöä. Energiantuotannon ja kaukolämmön tuotannon osalta haluamme tuoda myös esiin, että turpeen poistuminen energia-reservistä vaarantaa alueen huoltovarmuuden ottaen huomioon vähenevät metsien hakkuut ja metsäkiistat alueen pohjoisosissa sekä nousevan suo-jelutason. Lapissa eläminen muuttuu mahdottomaksi, mikäli Lapin olosuhteita ei huomioida Suomen arktisessa ja harvaan asuttuja alueita koskevassa politiikassa. Suurien etäisyyksien vuoksi biomassan kuljettaminen kaukaa alueelle ei ole kannattavaa ja potentiaalisesti tekee kaukolämmön tuottamisesta kannattamatonta.

3. Digitaaliset sosiaali- ja terveystalvet

Digitaaliset sosiaali- ja terveystalvet sekä niiden merkittävä lisääminen ovat strategiassa merkityksellisiä niin kauan kuin tarjolla ei ole valokuituverkkoa ja kattavia mobiiliyhteyksiä. Ne ovat välttämättömiä myös mm. etäopetuksen ja lisääntyvän etätönn kannalta. Pitkien etäisyyksien alueella digiyhteyksien mahdollisuudet korostuvat, mutta valtavien etäisyyksien vuoksi kunnat eivät ole kykeneviä yksin vastaamaan verkkora-kentamisesta. Pohjois-Lapin kunnat peräänkuuluttavat kriittisen infra-struktuurin rakentamista alueelle ja aktiivisempaa politiikkaa alueen kehityksen tueksi tietoliikenteen edistämisen osalta.

4. Arktinen talous ja elinkeinot

Arktisen alueen investoinnit ja elinkeinojen kehittyminen nähdään strategias-
siassa pääasiassa uhkana, vaikka tulisi painottaa myös niiden tuomia mahdollisuuksia alueen elinvoimaisuudelle. Ihmisten tulee kyetä elämään ja tulemaan toimeen arktisella alueella.

Strategialuonnoksessa arktisen alueen luonnonvarakysymys ja luonnonva-
rojen kestävä hyödyntäminen on sivuroolissa. Esimerkiksi Fennoskandian kilpi ja siihen kuuluvan Keski-Lapin
vihreäkivivyöhykkeen mittavia malmivaroja ei mainita. Metsät mainitaan käytännössä vain
metsäpalojen yhteydessä, vaikka suurinvestoinnit lisäävät lähivuosina alan työpaikkoja ja ovat
yhteiskuntataloudellisesti erittäin merkittäviä. Kaivos- ja metsäta-lous monipuolistavat
elinkeino rakennetta, vaikka on selvää, että esimer-
kiksi kaivostoimintaa ei ole tarkoituksenmukaista pyrkiä edistämään kaikkialla Lapissa.

Matkailun osalta kokonaiskuvassa on vinoutumia. Esimerkiksi Inarin kunnassa merkittävin osa
matkailuliiketoiminnasta on täysin paikallisvä-estön, johon luonnollisesti kuuluvat myös saamelaiset
yrittäjät, hallussa. Matkailunäkökulmassa unohtuu matkailun valtava merkitys hyvinvointi-
palveluiden rahoituksen takaamisessa ja aluetalouden moottorina. Mat-
kailussa on edelleen runsaasti alueellista kasvuvaraa ja kunnat pystyvät ohjaamaan kestävä
matkailun kehitystä täysin kaavoitusmonopolillaan.

Useissa Lapin kunnissa matkailu on vielä pientä ja myös suurimmissa matkailukunnissa on edelleen
esimerkiksi kyliä, jotka hyötyisivät matkai-luyrittäjyyden lisääntymisestä.

Pohjois-Lapissa ja muuallakin Lapissa globaalisti vahvaa ajoneuvojen ja komponenttien
kylmätestausta strategias-
siassa ei noteerata lainkaan. Erityi-
sesti sähköautojen yleistyessä
kylmätestauksen merkitys kasvaa, varsin-
kin lähivuosina. Valokuituverkko ja 5G yhteydet ovat myös
ajoneuvotes-taukselle välttämättömiä, mikäli Suomi haluaa pysyä mukana autonominen-
ajoneuvojen testauksen ja kehityksen kilpailussa. Elinkeinojen ja vä-
hähiilisyiden näkökulmasta sama koskee mm. sähköautojen latausmah-
dollisuuksia sekä biopolttoaineiden jakelua, jotka ovat
tällä hetkellä erit-täin heikot.

5. Infrastrukturi ja logistiikka

Strategias-
siassa on aivan oikein otettu tavoitteeksi TEN-T ydinverkkojen ke-
hittäminen ja ulottaminen pohjoiseen. Tässä yhteydessä tulee mainita Kemistä Rovaniemen kautta pohjoiseen valtatie 4:
ä mukailleen kulkeva Jäämeren käytävä. Tämä Suomen tärkein etelä-pohjoissuuntainen yhteys tulee sisällyttää kokonaisuudessaan TEN-T ydinverkkoon.

Satamiin kohdistuvan logistiikan osalta on todettava, että Narvikin sata-ma ei ole Jäämerellä, vaan Pohjois-Atlantilla. Jäämeren yhteytenä se on lyhyen aikavälin ratkaisu ja siten paikallaan vuoteen 2030 ulottuvassa strategiassa. Strategiassa tulisi kuitenkin tunnistaa vahvemmin Jäämeren ja Koillisväylän todennäköisesti kasvava logistinen merkitys, vaikkakin Jäämeren rataan liittyvät suunnitelmat on todettu kannattamattomiksi.

Inarin kunnanhallitus

Kaivosoja Tarja
Inarin kunta